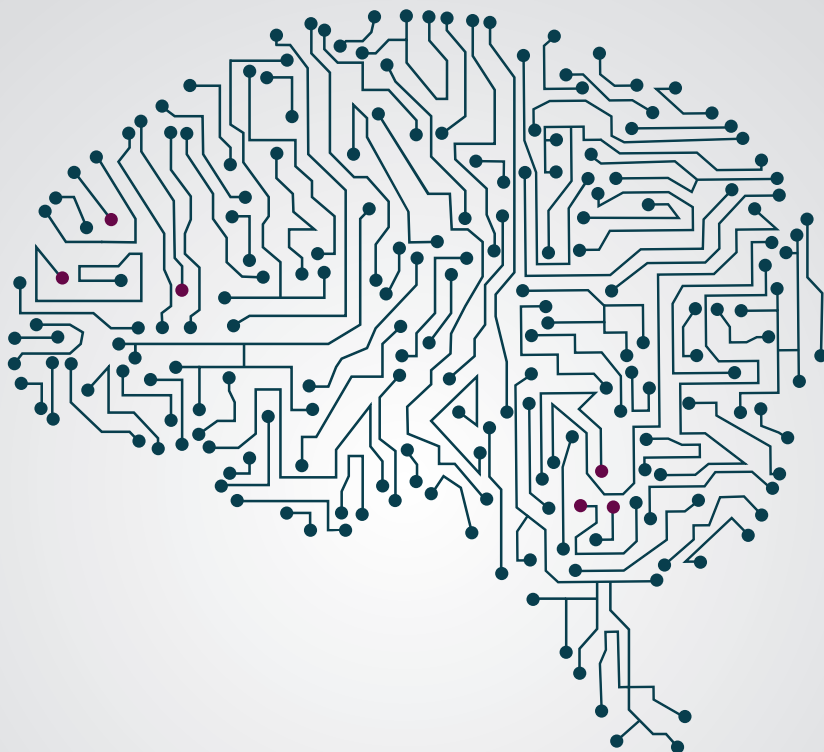

Informatie voor patiënten

Elektroconvulsietherapie

Je arts heeft met jou besproken dat je behandeling mogelijk wordt voortgezet met elektroconvulsietherapie of ECT.

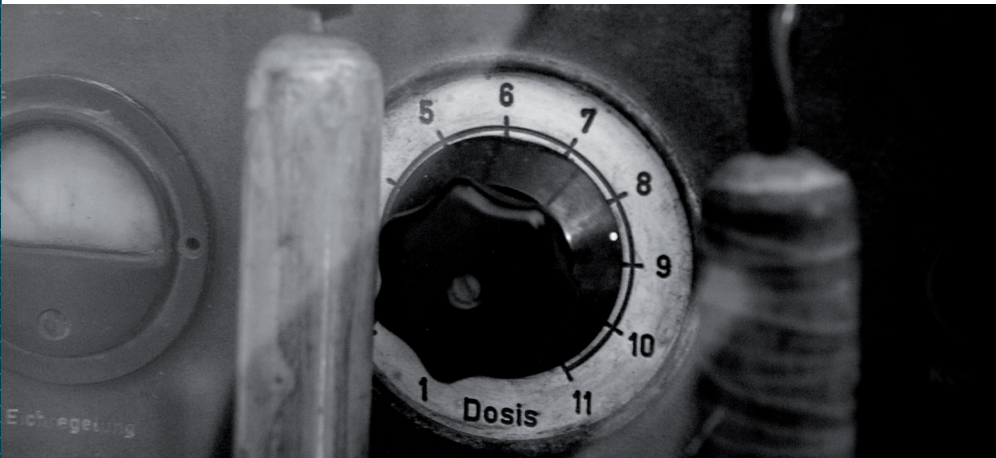
Over deze vorm van behandeling bestaan nog altijd veel misverstanden. In dit informatieboekje worden daarom een aantal feiten op een rij gezet en kan je lezen hoe zo'n behandeling in het UPC KU Leuven, campus Kortenberg verloopt.

Wat is ECT?

ECT is de afkorting voor elektroconvulsietherapie. Tijdens ECT wordt, onder narcose, een elektrische impuls toegediend, waardoor in de hersenen een ontlading of een **convulsie** ontstaat. Het is gebleken dat ECT goed werkt bij patiënten die lijden aan ernstige depressies, manisch-depressieve stoornis (bipolaire stoornis) en sommige vormen van psychose (schizofrenie en schizo-affectieve stoornis).

Hoe is ECT ontstaan?

Al vanaf de jaren 30 van vorige eeuw wist men dat kunstmatig opgewekte convulsies een goed effect hadden op ernstige psychiatrische aandoeningen. Men probeerde die convulsies uit te lokken door bepaalde medicijnen in te spuiten. Dat lukte wel, maar was erg vervelend voor de patiënten. Omwille van het succes van deze behandelingen ging men later proberen om convulsies op te wekken door een elektrische prikkel toe te dienen. Dat was veel makkelijker en lukte ook beter. Vele jaren ervaring leert dat ECT een zeer **doeltreffende, snelwerkende** en **veilige behandeling** is.

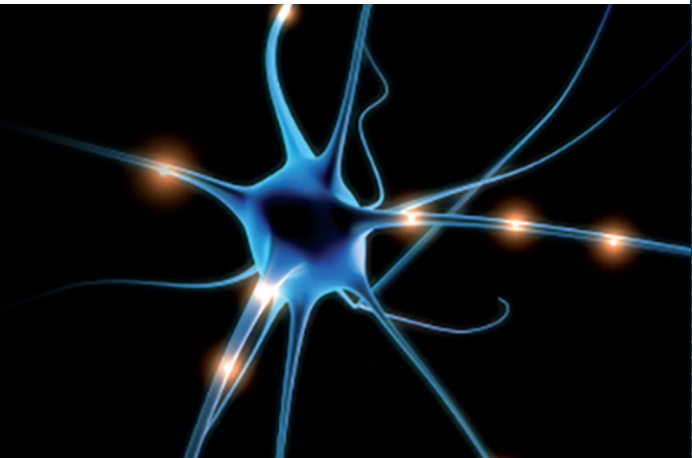

ECT heeft een regelende invloed op boodschapper-stoffen en hormonen in de hersenen

Hoe werkt ECT?

Bij psychiatrische aandoeningen, zoals depressies, is het evenwicht van bepaalde scheikundige stoffen in de hersenen verstoord. Deze stoffen, de neurotransmitters of boodschapper-stoffen, zorgen er voor dat signalen van de ene zenuwcel naar de andere worden doorgegeven. De elektrische ontlading die met ECT gepaard gaat zorgt er voor dat het evenwicht in deze scheikundige stoffen wordt hersteld.

ECT zorgt ook voor het afscheiden van hormonen in de hersenen, die een regelende invloed hebben op onze stemming en gedachten. Het is ook aangetoond dat ECT er voor zorgt dat er **nieuwe hersencellen** gevormd worden. Dat gebeurt ook bij behandeling met geneesmiddelen, maar bij ECT is dit effect veel sterker en sneller.

Wanneer kan ECT gebruikt worden?

Depressie ook bij *bipolaire stoornis of manisch-depressieve stoornis*

Manie

Psychose bij *schizofrenie of schizo-affectieve stoornis*

Katatonie

ECT wordt gebruikt bij ernstige depressies. Omdat vandaag heel wat medicijnen beschikbaar zijn, wordt ECT meestal pas gebruikt als een behandeling met medicijnen of gesprekstherapie onvoldoende effect heeft gehad.

Wanneer medicijnen niet kunnen gebruikt worden of in gevallen waar een zeer snel effect nodig is kan ECT een levensreddende keuze zijn. Ook wanneer medicijnen niet verdragen worden, zoals bij sommige oudere patiënten of bij zwangerschap, kan ECT een veilig alternatief zijn.

Welke mensen reageren het best?

ECT werkt het best bij ernstige depressies. Dat zijn depressies waarbij vaak een algemene **vertraging** optreedt. Mensen met dit soort depressies zullen weinig bewegen, trager stappen, traag denken, traag praten en een wat vlakke gelaatsuitdrukking hebben. Soms zullen mensen helemaal niet meer praten of eten en zullen ze bijna helemaal verstijven. Zo'n toestand heet **katatonie** en is zeer goed met ECT te behandelen.

Ook bij '**psychotische depressies**' zijn de resultaten uitstekend. Bij deze ernstige depressie raken mensen overtuigd dat ze grote fouten hebben gemaakt in hun leven. Ze voelen zich extreem schuldig en slecht. Soms denken mensen dan dat ze bankroet zullen gaan, veroordeeld zijn, of geen kleren meer hebben, en ernstig lichamelijke ziek zijn, terwijl dat in werkelijkheid niet het geval is.

ECT kan ook helpen bij **manie**. Nochtans wordt ECT bij manie niet zo veel gebruikt, omdat mensen tijdens een manie dikwijls niet akkoord gaan met de behandeling.

Bij psychose wordt ECT samen met antipsychotische geneesmiddelen gecombineerd.

Soms wordt ECT gebruikt voor **psychose**. Vooral wanneer wanen en stemmen op de voorgrond staan, en geneesmiddelen tegen psychose onvoldoende resultaat hebben, kan ECT gebruikt worden. In dat geval wordt ECT samen met antipsychotische geneesmiddelen gecombineerd.

ECT kan op **elke leeftijd** worden gebruikt. Hoge leeftijd is geen bezwaar, integendeel. Oudere mensen reageren eerder beter op ECT.

Welke mensen reageren het minst goed?

Depressieve klachten die mee beïnvloed worden door andere problemen, zoals angststoornissen, alcoholproblemen, persoonlijkheidsmoeilijkheden of moeilijke levensomstandigheden zullen eerder minder goed reageren. Hoe ‘zuiverder’ de depressie, hoe beter het resultaat. Het lijkt er op dat hoe meer een depressie **‘van binnen’** komt en hoe minder ze te maken heeft met wat er rondom iemand gebeurt, hoe beter het resultaat van ECT zal zijn.

Langdurige depressies, die soms jaren aanhouden en minder ‘acuut’ zijn (**dysthymie**), zullen ook minder goed reageren.

Angstproblemen kunnen niet door ECT worden opgelost.

Geïnformeerde toestemming

Voor elke medische behandeling die je ondergaat is je toestemming nodig. Je arts informeert je (met dit boekje) over hoe een behandeling werkt en wat de bijwerkingen zijn. Wanneer je akkoord bent, onderteken je een zogenaamd **informed consent** of **geïnformeerde toestemming**. Jij beslist dus zelf, in overleg met je behandelaars of ECT een goede keuze voor je is. Op het toestemmingsformulier staat ook dat je op elk moment je toestemming kan intrekken. Je hoeft daar geen bijzondere reden voor te hebben.

Heel uitzonderlijk wordt toch ECT toegepast zonder de schriftelijke toestemming van de patiënt. Dit gebeurt alleen wanneer de patiënt zo ziek is dat hij of zij niet kan instemmen en wanneer de behandeling levensreddend is. In dat geval wordt de toestemming van de vertegenwoordiger van de betrokkene, meestal een familielid, gevraagd.

Vooronderzoeken

Algemeen lichamelijk onderzoek

Bloedonderzoek

ECG 'filmpje van het hart'

EEG hersenactiviteit

Onderzoek van het geheugen

Vragenlijst narcose
Gesprek anesthesist

Nazicht gebit

Hoe verloopt een behandeling?

ECT wordt uitgevoerd door een **psychiater**, een **anesthesist** en een **verpleegkundige**. De behandelingen worden gewoonlijk 's morgens gegeven en vanaf middernacht vóór de behandeling mag je niets meer eten of drinken. Je mag wel je avondmedicatie nemen.

's Ochtends neem je enkel medicatie voor hart en bloeddruk met een klein slokje water. De behandelingen vinden plaats onder **algemene verdooving** (narcose). Je zal dus helemaal niets voelen van de behandeling.

In de **behandelkamer** geeft de anesthesist je een spuitje in een ader van de arm. Hierdoor val je binnen één minuut in slaap. Van zodra je slaapt, krijg je ook een spierslappend middel ingespoten.

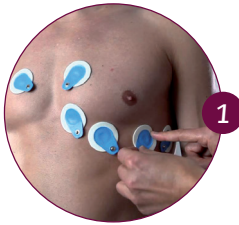
De psychiater houdt dan 2 elektroden tegen je hoofd en dient een korte, nauwkeurig gemeten elektrische stroom toe. Deze stroom veroorzaakt een algemene ontlading van de zenuwcellen in de hersenen. Hierdoor zullen ook lichte spiertrekkingen in het gehele lichaam optreden. Deze duren tussen de 20 en 60 seconden. Zelf merk je daar helemaal niets van.

Enkele minuten later word je weer wakker. Het kan zijn dat je wat in de war bent. Je blijft nog even in de **ontwaakkamer**, waar je nog wat kunt rusten. De verpleegkundige zal een paar keer je bloeddruk en je hartslag meten.

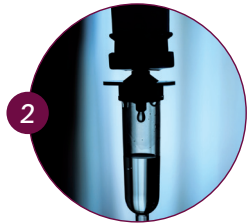
15 min

In de behandelkamer

1

kleefelektroden op de borst
voor hartritme

2

leiding in de ader voor
slaapmiddel en spierontspanner

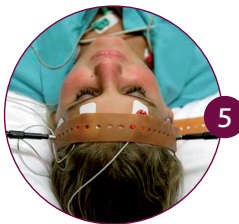
3

extra zuurstof

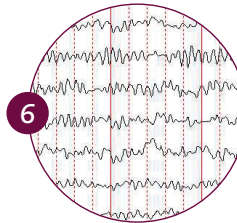
4

zachte windeltjes
beschermen de tanden

5

elektrische impuls via
elektroden op het hoofd

6

ontlading in de hersenen
wordt opgevolgd via EEG

In de ontwaakkamer

1
bloeddruk,
harritme en
oriëntatie
worden
opgevolgd

2
je kan
rustig
wakker
worden

30 min

Bij ambulante ECT

In de rustruimte

Hier kan je nog verder uitrusten, tot je klaar bent voor het ontbijt.

Ontbijt

Je kan een licht ontbijt nemen.
Vergeet niet om dan ook je **ochtendmedicatie** in te nemen.

Bij opname

Als je opgenomen bent, word je na een half uurtje opgehaald door een verpleegkundige, en kan je terug naar de afdeling.

Naar huis

Als je goed hersteld bent, en pols en bloeddruk zijn normaal, dan kan je na 2-3 uur terug naar huis. Je mag de dienst **niet alleen** verlaten. Je moet afgehaald worden. Vergeet niet je **opvolgboekje** met de volgende afspraak mee te nemen!

Moeten geneesmiddelen gestopt worden?

Van sommige medicijnen is het bekend dat ze een negatieve invloed hebben op het effect van ECT. Kalmeermiddelen en sommige slaapmiddelen zullen in de regel gestopt worden voordat met ECT wordt begonnen.

Wanneer je erg gespannen bent of zeer moeilijk kunt slapen, dan kan je met je behandelende arts bespreken welke middelen je veilig kan gebruiken.

—

Je arts zal met jou bespreken of je al of niet geneesmiddelen zal gebruiken tijdens ECT.

—

Heb ik aan 1 behandeling genoeg?

Eén behandeling is niet voldoende. Veel patiënten zullen wel snel beter worden, al na enkele behandelingen. Sommige mensen zijn hersteld na 6 behandelingen, sommigen hebben er 20 nodig. Meestal zijn acht tot twaalf behandelingen nodig voor een goed resultaat. De behandelingen worden meestal twee, soms drie keer per week gegeven.

8 - 12

Hoe verder na ECT?

Om herval na ECT te voorkomen is een nabehandeling nodig. Meestal is dat een onderhoudsbehandeling met medicatie. Als je, ondanks een goed effect van ECT en een vervolgbehandeling met medicijnen, toch opnieuw ziek wordt, kan **onderhouds-ect** gegeven worden. Je komt dan in het begin wekelijks, en na enige tijd om de paar weken voor een behandeling naar het ziekenhuis. Als het nodig is kan een onderhoudsbehandeling voor een lange tijd verdergezet worden.

Bijwerkingen

Net zoals elke andere behandeling, is ook ECT niet vrij van bijwerkingen. Ten eerste is er het risico dat samenhangt met de narcose. Dit risico is hetzelfde als bij een narcose voor een kleine ingreep. Bij ECT ben je maar enkele minuten in slaap en is dus ook maar een kleine hoeveelheid verdoving nodig.

—

De meeste bijwerkingen zijn mild en voorbijgaand.

—

De bijwerkingen die het vaakst voorkomen zijn:

Lichte verwardheid

Meteen na het wakker worden kan je verward zijn. Je weet dan bijvoorbeeld niet goed waar je bent en wat er is gebeurd. Deze verwardheid duurt meestal maar een paar minuten.

Hoofdpijn

Ongeveer de helft van de patiënten hebben hoofdpijn na de behandeling. Deze duurt niet lang en kan gemakkelijk met een gewone pijnstiller worden behandeld.

Spierpijnen

Door het gebruik van een spierontspanner kunnen soms spierpijnen optreden. Ze zijn van korte duur en kunnen met een pijnstiller verholpen worden.

Geheugenklachten

Met de moderne apparatuur en de verfijnde techniek is de kans op geheugenklachten vandaag de dag veel kleiner geworden.

Ruim de helft van de patiënten ervaren dat ze minder goed nieuwe dingen kunnen onthouden tijdens de behandelkuur, die meestal enkele weken duurt. Je zal dan bijvoorbeeld gemakkelijk een gemaakte afspraak vergeten. Gewoonlijk verdwijnt dit probleem binnen enkele dagen tot weken na het stoppen van de behandeling.

Ongeveer één op de tien patiënten zal uitgesproken problemen hebben met de herinneringen aan gebeurtenissen van de periode vóór de behandeling. Er zijn dan ‘geheugengaten’.

—

Vele patiënten kunnen tijdens de behandeling moeilijker onthouden.

—

Geheugentesten?

Zowel voor de start van een behandeling als 3 maanden na het stoppen van ECT, wordt je algemene geheugenfunctie onderzocht. Dat doen we ook om de 6 maanden tijdens een langer durende onderhoudsbehandeling. Zo'n onderzoek is een gesprek over de mogelijke bijwerkingen die jij of je familie opmerkt en een aantal testen om je geheugen te onderzoeken. Het onderzoek duurt ongeveer 2 uur, en kan 's ochtends voor de behandeling gepland worden.

Waarom zijn veel mensen bang voor ECT?

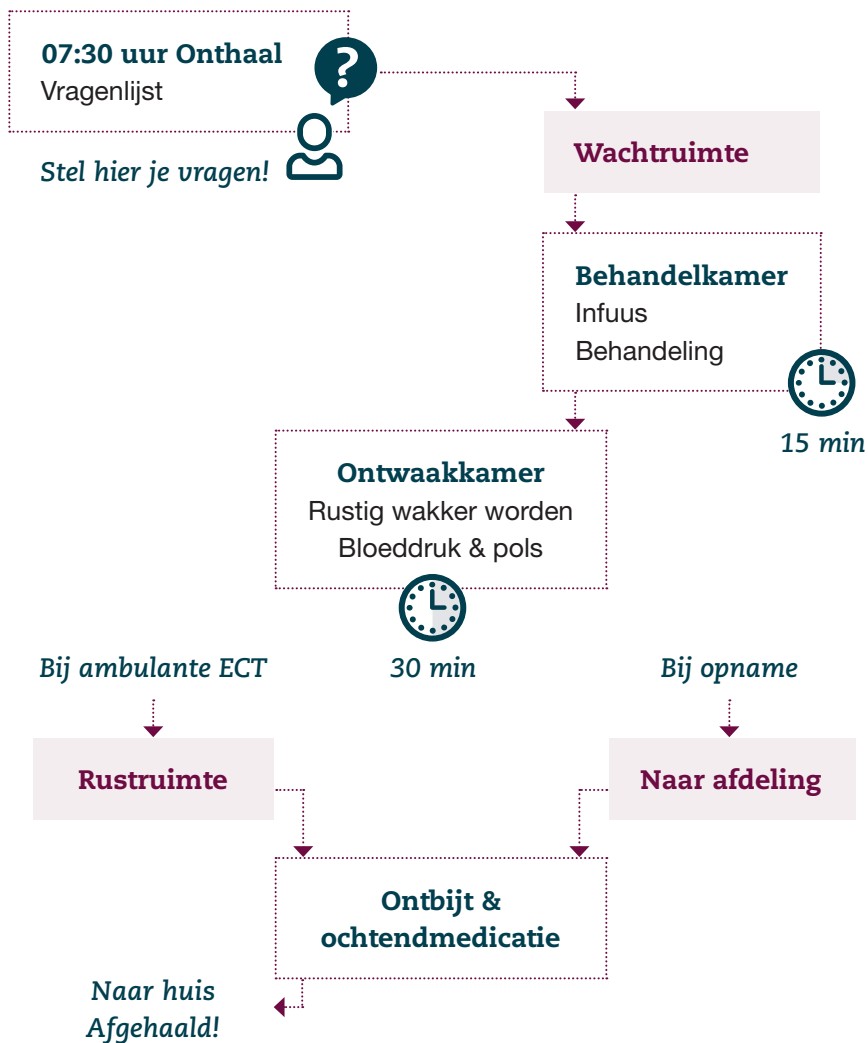
ECT wordt al vanaf de jaren 30 gebruikt. In die eerste jaren gebeurde de behandeling zonder narcose en zonder spierverslappende middelen. ECT ging dan met hevige spierschokken gepaard. Ook al is dat al heel lang niet meer het geval, toch blijft ECT in romans en films afgeschilderd als een afschrikwekkend schouwspel. Ook op het internet zijn talrijke anti-sites te vinden, waarin ECT als een onmenselijke behandeling wordt beschreven. De meeste mensen weten echter niet goed wat ECT is en denken dat het nog altijd ‘zoals in de film’ wordt toegepast. Niets is minder waar. **ECT is een moderne en veilige behandeling.**

—
ECT blijft erg tot de verbeelding spreken.
—

Informatie!

Het is van groot belang dat je goed geïnformeerd bent. Dit boekje kan hiervoor dienen. In ons ziekenhuis werd ook **een film** gemaakt waarin deze informatie wordt uitgelegd, en waarin je kan zien hoe een behandeling gebeurt. Indien je dit wenst, kan je deze film bekijken, samen met je verpleegkundige. Desgewenst kan iemand van je familie hierbij aanwezig zijn.

Hoe ziet een ECT-dag er uit?

Onderzoek

De ECT-dienst is een universitaire dienst en een dienst waar ook opleiding en onderzoek gebeurt. Je zal dus waarschijnlijk ook mensen ontmoeten die op onze dienst in **opleiding** zijn. De arts-assistenten en stagiairs werken steeds onder leiding van gespecialiseerde artsen en verpleegkundigen.

De kans bestaat dat je zal gevraagd worden om deel te nemen aan klinisch **wetenschappelijk onderzoek**. Dat kan gaan van het invullen van een **vragenlijst** tot het meedoen aan een onderzoek naar verschillende behandelingen voor je problemen. Dit gebeurt natuurlijk **nooit zonder je toestemming!** Vraag in ieder geval voldoende uitleg, als je met een dergelijke vraag in aanraking komt!

Hoeveel kost een behandeling?

Tijdens een opname

Wanneer je ECT krijgt tijdens een opname, betaal je niets extra. Alle zorgen zijn in de opnameprijs inbegrepen.

Ambulant

Wanneer je voor een ambulante ECT-sessie komt (ook als je in een ander ziekenhuis bent gehospitaliseerd) ontvang je voor elke behandeling een factuur met het honorarium voor de psychiater en anesthesist (waarvan een deel wordt terugbetaald), het gebruikte medisch materiaal en eventueel ontbijt (niet terugbetaald), en een wisselend bedrag voor de gebruikte medicatie. Up-to-date bedragen kan je vinden op de website upckuleuven.be.

Wie kan je bellen?

ECT

02 758 09 79

Wachtdienst psychiater 24/24

02 758 05 22

Receptie Ziekenhuis

02 758 05 11

Prof. dr. Pascal Sienaert

02 758 08 58

Dr. Satya Buggenhout

02 758 05 27

Kathleen Bronckaers *hoofdverpleegkundige*

02 758 06 96

Jasmien Obbels *psycholoog*

02 758 07 31

Nota

UNIVERSITAIR PSYCHIATRISCH CENTRUM KU LEUVEN
Z.ORG KU LEUVEN

AcCENT
Academisch Centrum voor ECT en Neuromodulatie

campus Kortenberg
Leuvensesteenweg 517
3070 Kortenberg
T +32 2 758 05 11
F +32 2 759.53.80

www.upckuleuven.be
info@upckuleuven.be